

Leidraad extra bijdragen naast collegegeld

vastgesteld door het college van bestuur op 5 juli 2016 en gewijzigd op 15 maart 2022 na een positief advies van de universiteitsraad

Inhoud

a. Uitgangspunten UU.....	2
b. Wettelijk kader	3
Wettelijke regels eigen bijdragen.....	4
Financiële voorziening voor studenten die kosten niet kunnen betalen.....	4
c. Voor welke voorzieningen mag een eigen bijdrage van de student worden gevraagd?.....	5
1. Eigen bijdrage toegestaan voor extra-curriculaire activiteiten	5
2. Kosten voor practica, onderwijsexcursies en workshops waarbij deelname voorwaarde is voor het met goed gevolg afleggen van de cursus	5
3. Honours: UU rekent geen eigen bijdrage	7
4. Onderwijsbenodigdheden (boeken en leermiddelen): op vrijwillige basis	7
5. Eigen bijdrage bij na-inschrijving tentamen: niet van toepassing bij UU	8
6. Online leren en toetsen: kosteloos toegang tot summatieve toetsen	8
7. Lesmaterialen en materialen/ kosten verbonden aan practica: op vrijwillige basis.....	8
8. Beschermingsmiddelen practica: kosteloos	9
9. Laptop ('bring your own device"): op vrijwillige basis	9
10. Bibliotheek: kosteloos.....	9
11. Studiebegeleiding: kosteloos.....	9
12. Studentenvoorzieningen.....	9
13. Selectieprocedure: geen bijdrage	9
14. Application fee studenten met buitenlandse vooropleiding	9
15. Matching: kosteloos.....	9
16. Kosten taaltoetsen	10
17. Colloquium doctum, sufficiëntie- en deficiëntietoetsen bij toelating bachelor	10
18. Vervangend getuigschrift	10

a. Uitgangspunten UU

Een student heeft na inschrijving recht op voorzieningen zoals het volgen van het onderwijs, het afleggen van tentamens en gebruikmaking van studentenvoorzieningen en studiebegeleiding. Daarnaast moeten studenten een aantal zaken zelf financieren, zoals boeken en leermiddelen. Met betrekking tot de eigen bijdragen van studenten naast het collegegeld hanteert de Universiteit Utrecht de volgende uitgangspunten:

1. eigen bijdragen van studenten mogen geen belemmering vormen voor de toegankelijkheid van het onderwijs;
2. opleidingen moeten duidelijk maken welke voorzieningen deel uitmaken van de opleiding en kosteloos worden aangeboden en welke voorzieningen studenten zelf moeten financieren;
3. de UU biedt in haar cursusaanbod een diversiteit aan mogelijkheden. Het is redelijk dat studenten bijdragen in de kosten waar het extra-curriculaire door hen zelf gekozen activiteiten betreft;
4. in de voorlichting moeten opleidingen transparant zijn over de hoogte van de eigen bijdragen;
5. een van de pijlers van het UU-onderwijsmodel is commitment: de UU verwacht van studenten een actieve participatie in het onderwijs, voldoende inzet bij de cursussen en het nakomen van de inspanningsverplichtingen. Daartoe behoort ook dat studenten er zorg voor dragen dat zij de beschikking hebben over studiematerialen als dit noodzakelijk is voor actieve deelname aan onderwijsactiviteiten.

Bij het in rekening brengen van extra kosten, moet de opleiding zich telkens de volgende drie vragen stellen:

1. Mogen er extra kosten in rekening gebracht worden c.q. is het redelijk daar toe over te gaan?
Onder c is een verduidelijking opgenomen m.b.t. de regels die voor de verschillende kostensoorten gelden.
2. Is de hoogte van de eigen bijdrage redelijk en is deze voldoende onderbouwd: hoe is de verhouding tussen de gevraagde bijdrage en de geleverde voorziening en de daarmee gepaarde kosten?
Deze vraag is van belang als de universiteit zelf kosten in rekening brengt voor bijvoorbeeld readers. Als de student zelf kiest waar hij/zij bijvoorbeeld een laptop koopt, is dit niet zozeer van belang. Daarbij moet wel gelet worden op de derde vraag, namelijk:
3. Blijft het totaal aan extra bijdragen voor de opleiding betaalbaar voor een student met studiefinanciering?
In de studiefinanciering die studenten ontvangen is een component opgenomen voor boeken en leermiddelen (laatstelijk zo'n 700 euro/ jaar). Het normbedrag dat het Nibud voor studieboeken hanteert, bedraagt zo'n 700-1.000 euro/ jaar. Het totaal aan extra bijdragen zou derhalve bij voorkeur niet meer dan 1.000 euro per jaar moeten bedragen.

b. Wettelijk kader

Artikel 7.50. Andere bijdragen

1. Bij ministeriele regeling kan worden bepaald dat het instellingsbestuur een andere bijdrage dan bedoeld in de artikelen 7.43 tot en met 7.49b bij een aspirant-student of student in rekening kan brengen voor kosten die:
 - a. verband houden met de inschrijving;
 - b. voortvloeien uit de bijzondere aard van de opleiding;
 - c. verband houden met de inschrijving voor een tentamen na de reguliere inschrijfperiode van dit tentamen, bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, onder j; of
 - d. direct verband houden met het verstrekken van een vervangend getuigschrift of een vervangende verklaring als bedoeld in artikel 7.11a, eerste lid.
2. Bij ministeriele regeling wordt vastgesteld op welke kostensoorten het eerste lid betrekking heeft en kan worden vastgesteld welk bedrag ten hoogste in rekening kan worden gebracht en voor welke kostensoorten het instellingsbestuur een kosteloos alternatief biedt.
3. Het instellingsbestuur treft voorzieningen voor de financiële ondersteuning van degenen die niet tot één van de groepen van personen, bedoeld in artikel 2.2 van de Wet studiefinanciering 2000 behoort, noch de Surinaamse nationaliteit bezit, en voor wie de bijdrage, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel a tot en met b, een onoverkomelijke belemmering vormt.
4. Indien het instellingsbestuur een bijdrage, als bedoeld in het eerste lid, in rekening brengt stelt hij regels vast over de bijdrage en over de financiële ondersteuning, bedoeld in het derde lid.

Regeling andere bijdragen van studenten in het hoger onderwijs (Staatscourant nr 33378, 1 juli 2021)

Artikel 2. Andere bijdragen aspirant-studenten in verband met de inschrijving

1. Het instellingsbestuur kan een bijdrage bij de aspirant-student in rekening brengen ten aanzien van de met de inschrijving verband houdende kosten voor:
 - a. de administratieve werkzaamheden die verband houden met het waarderen van een buitenlands diploma van de aspirant-student;
 - b. het toetsen van het taalniveau om te kunnen beoordelen of de aspirant-student met een buitenlands diploma voldoet aan het minimaal vereiste taalniveau; en
 - c. het afnemen van het toelatingsonderzoek als bedoeld in artikel 7.29 van de WHW en sufficiëntie- en deficiëntietoetsen, indien de aspirant-student niet voldoet aan de vooropleidingseisen of niet in bezit is van een diploma dat recht geeft tot toelating.
2. De op grond van het eerste lid bij de aspirant-student in rekening te brengen bijdrage is ten hoogste kostendekkend, behoudens de bijdrage, bedoeld in het eerste lid, aanhef en onderdeel a, waarvoor ten hoogste € 100,- in rekening wordt gebracht.

Artikel 3. Andere bijdragen studenten naast het collegegeld

1. Het instellingsbestuur kan een bijdrage bij de student in rekening brengen ten aanzien van de uit de bijzondere aard van de opleiding voortvloeiende kosten met betrekking tot deelname aan:
 - a) practica;
 - b) onderwijsexcursies binnen de opleiding;
 - c) workshops binnen de opleiding.
2. De op grond van het eerste lid bij de student in rekening te brengen bijdrage is ten hoogste kostendekkend.
3. Het instellingsbestuur biedt een kosteloos alternatief aan voor de in het eerste lid genoemde onderwijsvoorzieningen, tenzij deze voorzieningen niet vervangbaar zijn door een kosteloos alternatief.

Artikel 4. Bijdrage voor een te late inschrijving voor een tentamen

1. Het instellingsbestuur kan een bijdrage bij de student in rekening brengen ten aanzien van de inschrijving voor een tentamen na de reguliere inschrijfperiode van dit tentamen, bedoeld in artikel 7.13, tweede lid, onderdeel j, van de wet.
2. Voor de bijdrage wordt ten hoogste € 20,- in rekening gebracht.

Artikel 5. Bijdrage voor een vervangend getuigschrift of vervangende verklaring

1. Het instellingsbestuur kan een bijdrage bij de bezitter van een getuigschrift, als bedoeld in artikel 7.11, tweede lid, van de wet of een verklaring als bedoeld in artikel 7.11, vijfde lid, van de wet in rekening brengen voor kosten die direct verband houden met het verstrekken van een vervangend getuigschrift of een vervangende verklaring als bedoeld in artikel 7.11a, eerste lid, van de wet.
2. De op grond van het eerste lid in rekening te brengen bijdrage is ten hoogste kostendekkend.

Wettelijke regels eigen bijdragen

Om ingeschreven te worden, moet de student collegegeld betalen. In art. 7.50 WHW en de daarop gebaseerde ministeriële regeling "Andere bijdragen van studenten hoger onderwijs is opgenomen welke andere bijdragen er naast het collegegeld voor rekening van de student kunnen komen. Daarin staat dat er eigen bijdragen van studenten gevraagd kunnen worden voor:

1. Kosten die verband houden met de inschrijving (of beter gezegd: de toelating tot de opleiding), namelijk voor:
 - de administratieve werkzaamheden die verband houden met het waarderen van een buitenlands diploma van de aspirant-student: maximaal 100 euro;
 - het toetsen van het taalniveau om te kunnen beoordelen of de aspirant-student met een buitenlands diploma voldoet aan het minimaal vereiste taalniveau; maximaal kostendekkend;
 - het afnemen van het toelatingsonderzoek in het kader van een colloquium doctum en sufficiëntie- en deficiëntietoetsen, indien de aspirant-student niet voldoet aan de vooropleidingseisen of niet in bezit is van een diploma dat recht geeft tot toelating: maximaal kostendekkend.
2. Kosten die voortvloeien uit de bijzondere aard van de opleiding m.b.t. deelname aan practica, onderwijsexcursies binnen de opleiding en workshops binnen de opleiding. De eigen bijdrage mag ten hoogste kostendekkend zijn. Verder moet het instellingsbestuur een kosteloos alternatief aanbieden, tenzij er geen kosteloos alternatief als vervanging mogelijk is.
3. Kosten die verband houden met de inschrijving voor een tentamen na de reguliere inschrijfperiode van dit tentamen: maximaal 20 euro
4. Kosten die direct verband houden met het verstrekken van een vervangend getuigschrift of een vervangende verklaring in geval van naamswijziging of geslachtswijziging: maximaal de kostendekkende kosten.

De wettelijke regels gaan over de vraag in welke gevallen er kosten in rekening gebracht mogen worden voor de primaire taken van de universiteit. Daarnaast worden studenten verondersteld de kosten van een aantal onderwijsbenodigdheden en voorzieningen zelf te dragen. Daarover bevatten de wettelijke regels geen voorschriften. Wel hebben verschillende ministers van OCW in antwoorden op Kamervragen en in brieven opgesomd welke kosten voor rekening van de student komen¹. De ministers geven echter geen uitputtende opsomming van welke bijdragen wel en niet geoorloofd zijn. Het is aan de instellingen om daar duidelijkheid over te geven.

Deze leidraad voorziet daarin: het biedt de faculteiten een handvat m.b.t. de vraag in welke gevallen er eigen bijdragen van studenten mogen worden gevraagd en expliciteert welke uitgangspunten de Universiteit Utrecht daarbij hanteert. Afwijkingen hiervan zijn in zeer specifieke situaties mogelijk na toestemming van het college van bestuur, voorzover dit wettelijk is geoorloofd.

Financiële voorziening voor studenten die kosten niet kunnen betalen

Artikel 7.50 WHW bevat de opdracht aan de instellingen om een financiële voorziening te treffen voor niet-EU/EER-studenten (*degenen die niet tot één van de groepen van personen, bedoeld in artikel 2.2 van de Wet studiefinanciering 2000 behoort, noch de Surinaamse nationaliteit bezit*) voor wie de kosten die verband houden met de toelating tot de opleiding of de kosten die voortvloeien uit de bijzondere aard van de opleiding m.b.t. deelname aan practica, onderwijsexcursies en workshops binnen de opleiding (zie hierboven onder 1 en 2) een onoverkomelijke belemmering vormen.

Tegelijkertijd verbiedt de WHW om een financiële voorziening te treffen voor Nederlandse of EU/EER-studenten studenten die de kosten niet kunnen betalen: artikel 2.9, eerste lid, WHW

¹ Brief van de Minister van OCW an 26 juli 1989 over eigen bijdragen studenten

Brief van de Minister van OCW van 25 augustus 1994 over eigen bijdragen studenten

Brief van de Minister van OCW van 28 april 2015 (kenmerk 645693) over eigen bijdrage studenten.

Brief van de minister van OCW van 11 juli 2018 (kenmerk 1356865) over de motie kosten voor selectieprocedures.

verbiedt de instellingen om daarvoor de rijksbijdrage te gebruiken². Doet de instelling dat toch, dan is er sprake van 'ondoelmatige besteding' van de rijksbijdrage, die zal leiden tot financiële sancties voor de instelling.

De wettelijke opdracht om een voorziening te treffen voor niet-EU/EER studenten voor wie de eigen bijdrage een onoverkomelijke belemmering vormt en het wettelijk verbod om datzelfde te doen voor EU/EER-studenten, is merkwaardig. Vanuit het inclusiviteitsbeleid van de Universiteit Utrecht gezien, is het ook niet rechtvaardig. Voor beide groepen moet er een vangnetregeling zijn als er sprake is van een uitzonderlijke situatie waardoor de eigen bijdrage een onoverkomelijke belemmering vormt voor deelname aan het onderwijs. Primair moet dit geboden worden door het onderdeel van de universiteit dat de eigen bijdrage int: daar kan via een hardheidsclausule worden afgezien van het innen van de bijdrage. In geval dit geen oplossing biedt, kan de student via de studentendecanen een beroep doen op het noodfonds van de universiteit of de fondsen van het universiteitsfonds.

Deze fondsen zijn een vangnet voor zeer uitzonderlijke situaties. Uitgangspunt in het overheidsbeleid is namelijk dat studenten worden geacht zelf de kosten voor bepaalde onderwijsvoorzieningen te dragen. In de studiefinanciering is daarom in het normbudget rekening gehouden met diverse kostenposten, zoals levensonderhoud, boeken en leermiddelen, collegegeld en reizen. Sinds 2007 zijn de verschillende kostenposten in de toekenning van de studiefinanciering als zodanig niet meer zichtbaar: de normbedragen voor de kosten van levensonderhoud en boeken en leermiddelen zijn samengevoegd tot één normbedrag levensonderhoud. Het is niet de bedoeling van de overheid dat de universiteit zelf studenten gaat compenseren voor de eigen bijdragen. De overheidsregulering gaat zelfs zo ver dat het de instellingen verboden is om de rijksbekostiging daarvoor te gebruiken. Dit betekent dat de universiteit terughoudend zal moeten zijn en dat de middelen in het noodfonds voor Nederlandse en EU/EER-studenten uit de derde geldstroom moeten komen of dat ondersteuning plaatsvindt via externe fondsen zoals het universiteitsfonds.

c. Voor welke voorzieningen mag een eigen bijdrage van de student worden gevraagd?

Bij de vraag voor welke voorzieningen een eigen bijdrage van de student mag worden gevraagd, hanteert de Universiteit Utrecht de volgende principes:

1. Eigen bijdrage toegestaan voor extra-curriculaire activiteiten

Voor extra-curriculaire activiteiten (onderdelen die geen deel uitmaken van de opleiding) mogen kosten in rekening worden gebracht: uitgangspunt bij die activiteiten is namelijk dat deelname aan die activiteiten en de bijbehorende betaling plaatsvindt op vrijwillige basis. Zie ook ad 3 voor de uitzondering hierop bij honours.

2. Kosten voor practica, onderwijsexcursies en workshops waarbij deelname voorwaarde is voor het met goed gevolg afleggen van de cursus

Het is toegestaan een (ten hoogste kostendekkende) eigen bijdrage in rekening te brengen bij studenten voor kosten die voortvloeien uit de bijzondere aard van de opleiding m.b.t.

- deelname aan practica
- deelname aan onderwijsexcursies
- deelname aan workshops.

Het gaat daarbij om practica, onderwijsexcursies en workshops die onderdeel van het curriculum zijn in de zin dat deelname aan die activiteiten verplicht is binnen de cursus (zonder deelname kan de cursus niet met goed gevolg worden afgerond).

Optionele onderdelen binnen de cursus waaraan op vrijwillige en niet verplichte basis deelgenomen kan worden, waarbij deelname niet relevant is voor het met goed gevolg afronden van de cursus, zijn te beschouwen als extra-curriculair onderdeel. Daarvoor hoeft geen kosteloos alternatief geboden te worden, omdat de student immers vrij is om zelf te beslissen over al dan niet deelnemen.

² In dat artikel staat: "van niet doelmatige aanwending van de rijksbijdrage is in ieder geval sprake, voorzover bedragen daaruit worden aangewend voor (...) het op enigerlei wijze compenseren van studenten of extraneï voor (...) de bijdrage bedoeld in artikel 7.50, tweede lid, (...) tenzij sprake is van een financiële ondersteuning als bedoeld in de artikelen 7.50, derde lid, (...)."

In de ministeriele regeling is voorgeschreven dat er een kosteloos alternatief moet worden aangeboden voor de verplichte practica, onderwijsexcursies en workshops, tenzij er geen kosteloos alternatief als vervanging mogelijk is. Als voorbeeld van dat laatste wordt genoemd: excursies die zodanig verweven zijn met of essentieel zijn voor de leerdoelen die voor de opleiding zijn gesteld dat het ontbreken van een excursie te veel afbreuk doet aan één van die doelstellingen.

Vraag is wie er bevoegd is te beslissen over een kosteloos alternatief als vervanging:

- College van Bestuur?
In de ministeriele regeling is voorgeschreven dat het instellingsbestuur (dat is: het College van Bestuur) een kosteloos alternatief moet aanbieden voor verplichte deelname aan practica, onderwijsexcursies en workshops, tenzij er geen kosteloos alternatief als vervanging mogelijk is.
- Examencommissie?
Practica, onderwijsexcursies en workshops zijn aan te merken als 'praktische oefeningen' zoals genoemd in artikel 7.13, tweede lid sub t, WHW. In de WHW zelf is niet gedefinieerd wat er onder praktische oefeningen verstaan wordt, maar uit de toelichting volgt dat hieronder verstaan moet worden:
 - het maken van scripties;
 - het maken van werkstukken of proefontwerpen;
 - het uitvoeren van onderzoekopdrachten;
 - het deelnemen aan veldwerk
 - het deelnemen aan excursies;
 - het doorlopen van coschappen;
 - het deelnemen aan practica;
 - het doorlopen van stages;
 - het deelnemen aan andere noodzakelijk geachte onderwijsactiviteiten, gericht op het bereiken van de beoogde vaardigheden.

Verplichte practica, onderwijsexcursies en workshops zijn dus aan te merken als 'praktische oefeningen' zoals bedoeld in de WHW. De WHW bevat drie voorschriften over praktische oefeningen³:

1. in de Onderwijs- en examenregeling moet de inrichting van de praktische oefening beschreven worden;
2. in de Onderwijs- en examenregeling moet beschreven worden of het deelnemen aan de praktische oefening verplicht is om de cursus te halen, d.w.z. of er een beoordeling van de deelname is die aan te merken is als de toets (c.q. een van de toetsen) van die cursus;
3. de examencommissie is bevoegd om vrijstelling te verlenen van de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen al dan niet onder oplegging van vervangende eisen.

ad 1: decaan kan in OER op voorhand een alternatief vastleggen

In de OER moet de inrichting van de praktische oefening beschreven worden. De opleidingscommissie heeft op dit onderdeel instemmingsrecht, de faculteitsraad niet. Als er al op voorhand bepaald en vastgelegd kan worden dat een cursus op twee manieren aangeboden wordt, namelijk:

- een waarbij deelname aan de practica, onderwijsexcursies of workshops verplicht is binnen de cursus;
- een waarbij er een kosteloos alternatief is beschreven voor die practica, onderwijsexcursies of workshops;

kan de decaan dit vastleggen in de Onderwijs- en examenregeling. Op dat onderdeel (de inrichting van de praktische oefening) heeft de opleidingscommissie instemmingsrecht. Vanuit het oogpunt van docentbelasting is denkbaar dat dit niet standaard wordt georganiseerd en vastgelegd, maar alleen op verzoek van studenten.

³ In artikel 7.13, tweede lid sub d en t, WHW staat dat in de Onderwijs- en examenregeling opgenomen moet worden:

- waar nodig, de inrichting van praktische oefeningen
- waar nodig, de verplichting tot het deelnemen aan praktische oefeningen met het oog op de toelating tot het afleggen van het desbetreffende tentamen, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie vrijstelling van die verplichting te verlenen, al dan niet onder oplegging van vervangende eisen.

Bij het al dan niet standaard aanbieden van een alternatief zal ook afgewogen moeten worden in hoeverre er behoefte bestaat aan een dergelijk alternatief.

ad 2: decaan moet in OER aangeven of deelname aan praktische oefening verplicht is

In de OER moet worden vastgelegd of de deelname aan practica, onderwijsexcursies en workshops verplicht is of optioneel. Als het niet verplicht is, is een kosteloos alternatief niet nodig.

ad 3: niet CvB, maar examencommissie beslist over verzoek om alternatief

Als er niet standaard in de OER een alternatief wordt geboden, maar er alleen op verzoek van de student wordt nagegaan of een kosteloos alternatief mogelijk is, is de examencommissie bevoegd: die moet dan nagaan of de verplichte deelname aan de praktische oefening vervangbaar is door een kosteloos alternatief waarmee ook de leerdoelen van de cursus gerealiseerd worden.

De ministeriele regeling gaat er van uit dat het de verantwoordelijkheid van het instellingsbestuur (= College van Bestuur) is om in overleg met de medezeggenschap te bepalen of de praktische oefening vervangen kan worden door een kosteloos alternatief of niet. Dit is echter onjuist nu in de WHW zelf de bevoegdheid om een alternatief (vervangende eisen) voor een verplicht voorgeschreven praktische oefening te onderzoeken niet aan het College van Bestuur is toegekend (geattribueerd) maar aan de examencommissie. Aangezien de formele wet voorgaat op een ministeriele regeling, betekent dit dat het aan de examencommissie is om bij het opleggen van de vervangende eisen te onderzoeken of de praktische oefening vervangbaar is door een kosteloos alternatief.

Het is dus toegestaan om kosten in rekening te brengen voor practica, onderwijsexcursies en workshops die onderdeel van het curriculum zijn en waarbij deelname aan die activiteiten verplicht is binnen de cursus. Als er geen kosteloos alternatief mogelijk is, zullen de studenten een eigen bijdrage moeten betalen. De in rekening te brengen kosten zijn ten hoogste kostendekkend.

Het heffen van een vergoeding mag geen belemmering vormen voor de toegankelijkheid voor de student tot het onderwijs. Dit punt moet worden opgelost door middel van een 'hardheidsclausule': een financiële vangnetvoorziening voor de student voor wie de bijdrage een onoverkomelijke belemmering vormt. Het is verboden om de rijksbijdrage te gebruiken om Nederlandse en EU/EER-studenten op 'enigerlei wijze te compenseren voor de eigen bijdrage' (art. 2.9. eerste lid, WHW). Inzetten van specifieke externe studiefondsen mag wel.

NB Dit onderdeel gaat niet over het doorberekenen van kosten voor lesmaterialen. Die mogen op basis van vrijwilligheid worden doorberekend aan studenten: zie ad 7.

3. Honours: UU rekent geen eigen bijdrage

Voor een honoursprogramma binnen een opleiding is het wettelijk niet toegestaan een eigen bijdrage in rekening te brengen, voor een extracurriculair honoursprogramma of onderdeel wel.

Volgens de nieuwe UU-visie op honoursonderwijs (2021-2025) hebben honoursprogramma's een extra-curriculair karakter en zijn zij bedoeld om ambitieuze en nieuwsgierige studenten extra uitdaging te bieden. Vanwege het extra-curriculaire karakter is een eigen bijdrage toegestaan op grond van de wetgeving. Een bijdrage zou echter een financiële drempel kunnen opwerpen waardoor bepaalde studenten zich mogelijk niet aanmelden voor een dergelijk programma. Vanwege het belang van inclusiviteit kiest de Universiteit Utrecht er daarom voor om geen eigen bijdrage te heffen voor de honoursprogramma's of voor modules van die programma's.

Wel kunnen er kosten verbonden zijn aan excursies binnen een honourscursus. In dat geval zal de organisatie zich inspannen om een vangnetvoorziening te bieden voor de student voor wie de bijdrage een onoverkomelijke belemmering vormt.

4. Onderwijsbenodigdheden (boeken en leermiddelen): op vrijwillige basis

Studenten moeten zelf de kosten van een aantal leermiddelen dragen, zoals de kosten van boeken, readers etc. In het voortgezet onderwijs is sprake van gratis schoolboeken en leermiddelen: de overheid verschaft daarvoor de middelen aan de scholen. In het hoger

onderwijs is de situatie anders: de universiteiten en hogescholen krijgen geen (extra) middelen voor het gratis ter beschikking stellen van boeken en leermiddelen. Studenten in het hoger onderwijs zullen dit zelf moeten betalen.

De kosten voor boeken en leermiddelen mogen alleen op vrijwillige basis aan studenten in rekening worden gebracht. Het kan zijn dat de opleiding zelf de materialen verschaft, zoals bij readers. In dat geval kan daarvoor de kostprijs worden gerekend. Daartoe behoort ook het doorberekenen van de auteursrechten. Studenten mogen niet verplicht worden leermiddelen en lesmaterialen te kopen; aanbevelen of verwachten dat de student deze aanschafft, mag wel. Studenten die deze leermiddelen niet aanschaffen, mogen niet uitgesloten worden van het onderwijs of de tentamens.

Deze wettelijke regel staat op gespannen voet met een pijler van het UU-onderwijsmodel: commitment. De UU verwacht van studenten een actieve participatie in het onderwijs, voldoende inzet bij de cursussen en het nakomen van de inspanningsverplichtingen.

Daartoe behoort ook dat studenten er zorg voor dragen dat zij de beschikking hebben over studiematerialen als dit noodzakelijk is voor actieve deelname aan onderwijsactiviteiten.

Aanbeveling in deze gevallen is om studenten niet voor te schrijven dat het verplicht is dat de studenten de studiematerialen kopen, maar voor te schrijven dat zij er over moeten beschikken als dat noodzakelijk is. Daarbij moet in de Universitaire Onderwijscatalogus worden omschreven wat in dit opzicht van studenten wordt verwacht. Als een student kwalitatief of kwantitatief onvoldoende deelneemt aan een cursus, kan de cursuscoördinator betrokkene uitsluiten van verdere deelname aan de cursus of een gedeelte daarvan. Dit is vastgelegd in de Onderwijs- en examenregeling.

5. Eigen bijdrage bij na-inschrijving tentamen: niet van toepassing bij UU

Volgens de wettelijke regels mogen kosten die verband houden met de inschrijving voor een tentamen na de reguliere inschrijfperiode van dit tentamen in rekening gebracht worden bij de student. De eigen bijdrage bedraagt daarbij maximaal 20 euro. De Universiteit Utrecht kent niet een dergelijke bijdrage en (na)inschrijvingen voor tentamens. Bij inschrijving voor de cursus neemt de student automatisch deel aan het tentamen.

6. Online leren en toetsen: kosteloos toegang tot summatieve toetsen

Bij verschillende opleidingen wordt gebruik gemaakt van online studiemateriaal van commerciële uitgeverijen. Studenten moeten zelf de kosten van deze leermiddelen dragen. Kosten voor het gebruik van een digitale toegangscode of een ander digitaal hulpmiddel voor het afleggen van de summatieve toetsen mogen niet in rekening worden gebracht bij studenten: de toegang tot de tentamens mag niet afhankelijk gesteld worden van het betalen van financiële bijdragen naast het collegegeld. Dit geldt voor de summatieve toetsen en niet voor de formatieve toetsen: voor online oefeningen die deel uitmaken van het online studiemateriaal geldt dat studenten deze zelf moeten aanschaffen. Als zij dit niet doen, mag hen niet de toegang tot het onderwijs en de tentamens worden ontzegd.

7. Lesmaterialen en materialen/ kosten verbonden aan practica: op vrijwillige basis

Met betrekking tot de vraag of kosten voor lesmateriaal en materiaal voor practica zoals breekgeld en microscopen kunnen worden doorberekend aan studenten, is het standpunt van de minister van OCW dat niet eenduidig is aan te geven of kosten verbonden aan onderwijsvoorzieningen kunnen worden doorberekend. De minister stelt dat de aard van de opleiding bepaalt of kosten rechtstreeks voortvloeien uit een wettelijke taak van een instelling dan wel vallen onder kosten die kunnen worden doorberekend. Daarbij geldt dat een instelling geen geld kan vragen als voor de betreffende voorziening rijksbekostiging wordt gegeven. Probleem bij deze uitleg is dat er niet is gespecificeerd voor welke onderwijsvoorzieningen de bekostiging geldt. Er is sprake van een algemeen systeem waarbij er drie gradaties in de onderwijsbekostiging zijn: laag, hoog en top, ruwweg overeenkomend met alfa/gamma, bèta en medisch.

In een brief van 25 augustus 1994 geeft de minister van OCW aan dat kosten van microscopen, veiligheidskleding en breekgeld kunnen worden doorberekend aan studenten, maar dat dit alleen kan op vrijwillige basis. Studenten mogen niet verplicht worden deze materialen te kopen of via de universiteit te betrekken (huren/kopen); aanbevelen of verwachten dat de student dit doet, mag wel. Daarbij geldt hetzelfde als het gestelde onder 4: studenten dienen er wel zorg voor te dragen dat zij de beschikking hebben over les/practica-materialen als dit noodzakelijk is voor actieve deelname aan onderwijsactiviteiten.

8. Beschermingsmiddelen practica: kosteloos
Als een student in een praktijklokaal verrichtingen doet die vergelijkbaar zijn met de arbeid in de beroepspraktijk en er daarvoor persoonlijke beschermingsmiddelen noodzakelijk zijn, zoals labjassen, veiligheidsbrillen of veiligheidskleding dan hanteert de Universiteit Utrecht het principe dat deze beschermingsmiddelen kosteloos ter beschikking worden gesteld aan studenten. Er wordt dan geen huur, waskosten of andere kosten in rekening gebracht.

9. Laptop ('bring your own device"): op vrijwillige basis
De minister van OCW geeft aan dat studenten niet verplicht mogen worden een laptop met daarop de juiste software of een tablet te kopen; aanbevelen of verwachten dat de student deze aanschaft, mag wel.
Binnen de Universiteit Utrecht wordt 'bring your own device" bij steeds meer opleidingen in het onderwijsconcept ingevoerd. Daarbij verwacht de universiteit van studenten dat zij een laptop met bijbehorende software aanschaffen. Als in de voorlichting aangegeven wordt dat laptop 'verplicht' is, dan zal tevens aangegeven moeten worden dat het niet zo is dat de student uitgesloten wordt van het volgen van onderwijs of het doen van tentamens als betrokkene geen laptop bij zich heeft:
 - de student die naar een college of practicum komt zonder laptop, wordt niet weggestuurd; betrokkene moet dan bijvoorbeeld meekijken bij een studiegenoot;
 - de student die een toets wil afleggen en geen laptop bij zich heeft, wordt niet uitgesloten van de toets: de opleiding zorgt voor een vervangend apparaat (moet ook als backup voor het geval de laptop niet zou werken, crasht etc).

10. Bibliotheek: kosteloos
Studenten kunnen kosteloos gebruik maken van de universiteitsbibliotheek.

11. Studiebegeleiding: kosteloos
Studenten hebben (kosteloos) recht op studiebegeleiding door docenten, tutoeren en studieadviseurs.

12. Studentenvoorzieningen
Een aantal studentenvoorzieningen wordt kosteloos aangeboden, zoals de diensten van een studentendecaan. Aan andere voorzieningen kunnen kosten verbonden zijn. Deze kosten houden geen rechtstreeks verband met het onderwijs. De student is vrij om al dan niet van deze diensten gebruik te maken.

13. Selectieprocedure: geen bijdrage
De Universiteit Utrecht rekent geen eigen bijdrage voor deelname aan de selectieprocedure voor een bachelor- of masteropleiding. Het is wettelijk ook niet toegestaan om hiervoor kosten in rekening te brengen bij a.s. studenten.

14. Application fee studenten met buitenlandse vooropleiding
Het is toegestaan een eigen bijdrage in rekening te brengen voor kosten voor de administratieve werkzaamheden die verband houden met het waarderen van een buitenlands diploma van de aspirant-student: maximaal 100 euro.
De UU doet dit in de vorm van een application fee van 100 euro voor bachelor- en masteropleidingen.

15. Matching: kosteloos
De UU brengt geen kosten in rekening te brengen voor de matching (studiekeuzeactiviteit) voor een bacheloropleiding. Dit is wettelijk ook niet toegestaan.

16. Kosten taaltoetsen

Het is toegestaan een (ten hoogste kostendekkende) eigen bijdrage in rekening te brengen bij studenten voor kosten voor het toetsen van het taalniveau om te kunnen beoordelen of de aspirant-student met een buitenlands diploma voldoet aan het minimaal vereiste taalniveau. Dat betekent dat de kosten van een IELTS, TOEFL of Cambridge EFL voor rekening van de a.s. student komen.

Aan a.s. studenten met een Nederlandse vooropleiding mag geen eigen bijdrage worden gevraagd.

17. Colloquium doctum, sufficiëntie- en deficiëntietoetsen bij toelating bachelor

Het is toegestaan een (ten hoogste kostendekkende) eigen bijdrage in rekening te brengen bij studenten voor kosten in verband met:

- het afnemen van het toelatingsonderzoek voor een bacheloropleiding in het kader van een colloquium doctum
- sufficiëntie- en deficiëntietoetsen, indien de aspirant-student niet voldoet aan de vooropleidingseisen of niet in bezit is van een diploma dat recht geeft tot toelating tot een bacheloropleiding.

18. Vervangend getuigschrift

Kosten die direct verband houden met het verstrekken van een vervangend getuigschrift of een vervangende verklaring in geval van naamswijziging of geslachtswijziging mogen wettelijk gezien doorberekend worden aan studenten. De Universiteit Utrecht doet dat niet: in het Reglement inschrijving en collegegeld is vastgelegd dat daarvoor geen kosten in rekening worden gebracht.